Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2025)0128

Poročilo o izvajanju mehanizma za okrevanje in odpornost

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 18. junija 2025 o izvajanju mehanizma za okrevanje in odpornost (2024/2085(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju člena 175 Pogodbe o delovanju Evropske unije,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost[1] (v nadaljnjem besedilu: uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost),

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES[2],

– ob upoštevanju Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije[3] (v nadaljnjem besedilu: uredba o pogojenosti s pravno državo),

– ob upoštevanju Uredbe Sveta (EU, Euratom) 2024/765 z dne 29. februarja 2024 o spremembi Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 o določitvi večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027[4] (v nadaljnjem besedilu: uredba o večletnem finančnem okviru),

---

1 UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.
2 UL L 63, 28.2.2023, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.
3 UL L 433 I, 22.12.2020, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
4 UL L, 2024/765, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj.

– ob upoštevanju Medinstitucionalnega sporazuma z dne 16. decembra 2020 med Evropskim parlamentom, Svetom Evropske unije in Evropsko komisijo o proračunski disciplini, sodelovanju v proračunskih zadevah in dobrem finančnem poslovodenju ter novih virih lastnih sredstev, vključno s časovnim načrtom za uvedbo novih virov lastnih sredstev[1],

– ob upoštevanju Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2024 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije[2] (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba),

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. februarja 2024 o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP) in spremembi Direktive 2003/87/ES ter uredb (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 in (EU) 2021/241[3],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97[4],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. junija 2022 o izvajanju Mehanizma za okrevanje in odpornost[5],

– ob upoštevanju obvestila Komisije z dne 22. julija 2024 z naslovom Smernice o načrtih za okrevanje in odpornost[6],

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 21. februarja 2024 o krepitvi EU z ambicioznimi reformami in naložbami (COM(2024)0082),

– ob upoštevanju tretjega letnega poročila Komisije z dne 10. oktobra 2024 o izvajanju mehanizma za okrevanje in odpornost (COM(2024)0474),

– ob upoštevanju letnega poročila Računskega sodišča z dne 10. oktobra 2024 glede izvrševanja proračuna za proračunsko leto 2023 z odgovori institucij,

---

1 UL L 433 I, 22.12.2020, str. 28.
2 UL L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
3 UL L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj.
4 UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
5 UL C 32, 27.1.2023, str. 42.
6 UL C, C/2024/4618, 22.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4618/oj.

– ob upoštevanju posebnega poročila Evropskega računskega sodišča 13/2024 z dne 2. septembra 2024 z naslovom Črpanje sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost – sredstva se črpajo z zamudami in še vedno obstajajo tveganja, da ukrepi ne bodo dokončani in zato tudi cilji mehanizma za okrevanje in odpornost ne bodo doseženi, posebnega poročila Evropskega računskega sodišča 14/2024 z dne 11. septembra 2024 z naslovom Zeleni prehod – nejasen prispevek mehanizma za okrevanje in odpornost ter posebnega poročila Računskega sodišča 22/2024 z dne 21. oktobra 2024 z naslovom Dvojno financiranje iz proračuna EU – kontrolni sistemi so brez bistvenih elementov za zmanjševanje povečanega tveganja, nastalega zaradi modela financiranja mehanizma za okrevanje in odpornost, ki ni povezano s stroški,

– ob upoštevanju študije iz decembra 2023 v podporo vmesni oceni mehanizma za okrevanje in odpornost,

– ob upoštevanju letnega poročila Evropskega javnega tožilstva (EJT) za leto 2024, objavljenega 3. marca 2025,

– ob upoštevanju poročila Maria Draghija iz septembra 2024 z naslovom The future of European competitiveness (Prihodnost evropske konkurenčnosti) (v nadaljnjem besedilu: Draghijevo poročilo),

– ob upoštevanju mnenja Odbora regij z dne 8. oktobra 2024 z naslovom Vmesni pregled evropskega načrta za okrevanje po pandemiji COVID-19 (mehanizem za okrevanje in odpornost)[1],

– ob upoštevanju informacij, objavljenih v preglednici kazalnikov okrevanja in odpornosti,

– ob upoštevanju delovnega dokumenta služb Komisije z dne 20. novembra 2024 o poročilu o dodelitvi zelenih obveznic instrumenta NextGenerationEU in njihovem učinku za leto 2024 (SWD(2024)0275),

– ob upoštevanju svojih notranjih raziskav, poglobljenih analiz in informativnih poročil v zvezi z izvajanjem mehanizma za okrevanje in odpornost[2],

---

1 UL C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj.

2 Evropski parlament, Think Tank https://www.europarl.europa.eu/thinktank/sl/research/advanced-search?textualSearch=RRF&startDate=01%2F07%2F2019&endDate=&sort=RELEVANCE.

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. januarja 2024 o razmerah na Madžarskem in zamrznjenih sredstvih EU[1],

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika ter člena 1(1)(e) sklepa konference predsednikov z dne 12. decembra 2002 o postopku pridobitve dovoljenja za pripravo samoiniciativnih poročil in Priloge 3 k temu sklepu,

– ob upoštevanju mnenj Odbora za proračunski nadzor, Odbora za zaposlovanje in socialne zadeve, Odbora za okolje, podnebje in varnost hrane in Odbora za promet in turizem,

– ob upoštevanju skupnih razprav Odbora za proračun ter Odbora za ekonomske in monetarne zadeve v skladu s členom 59 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za proračun in Odbora za ekonomske in monetarne zadeve (A10-0098/2025),

A. ker je bil mehanizem za okrevanje in odpornost vzpostavljen, da bi evropska gospodarstva in družbe postali bolj trajnostni, odporni in bolje pripravljeni na nepredstavljivi krizi v letih 2019 in 2022, in sicer s podporo državam članicam pri financiranju strateških naložb in izvajanju reform;

B. ker reforme in naložbe v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost pripomorejo k večji odpornosti in manjši odvisnosti EU z diverzifikacijo ključnih dobavnih verig, s čimer se tudi krepi strateška neodvisnost Unije; ker bi morale reforme in naložbe v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost prav tako ustvarjati evropsko dodano vrednost;

C. ker mehanizem za okrevanje in odpornost, pa tudi drugi skladi EU, na primer evropski instrument za začasno podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah, pomagajo obvarovati trge dela pred tveganjem dolgoročne škode, ki je nastala zaradi dvojnega gospodarskega šoka kot posledica pandemije in energetske krize;

D. ker za odhodke iz mehanizma za okrevanje in odpornost ne veljajo zgornje meje večletnega finančnega okvira, prihodki iz najetih posojil pa so zunanji namenski prejemki; ker Evropski parlament obžaluje, da niso del proračunskega postopka; ker bi morali državljani na podlagi načela preglednosti finančne uredbe vedeti, kje in za kakšen namen EU porabi sredstva;

E. ker je zaradi pomanjkanja napredka pri uvajanju novih lastnih sredstev v EU in potrebe po zagotovitvi vzdržnosti načrta EU za odplačilo dolga nujno potrebna jasna in zanesljiva dolgoročna strategija financiranja za izpolnjevanje obveznosti odplačevanja brez

---

[1] UL C, C/2024/5742, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5742/oj.

vsiljevanja neugodnih kompromisov v proračunu EU, ki bi lahko ogrozili prihodnje naložbe in prednostne naloge politike; ker bodo potrebne nadaljnje razprave in konkretne finančne rešitve, da se zagotovi dolgoročna izvedljivost načrta EU za odplačilo dolga;

F. ker se stroški izposojanja v okviru instrumenta NextGenerationEU krijejo iz proračuna EU in ker so dejanski stroški zaradi visokih obrestnih mer veliko višji, kot so bili napovedani leta 2020; ker naj bi skupni stroški za odplačilo glavnice in obresti v okviru instrumenta NextGenerationEU od leta 2028 znašali približno 25–30 milijard EUR letno, kar je med 15 in 20 % proračuna za leto 2025; ker Evropski parlament vztraja, naj se za stroške refinanciranja omenjenega instrumenta ne upoštevajo zgornje meje večletnega finančnega okvira; ker je bil med revizijo večletnega finančnega okvira leta 2024 uveden tristopenjski „kaskadni mehanizem“, vključno z novim posebnim instrumentom EURI, da bi se lahko krili bistveno prekoračeni odobreni stroški zadolževanja, nastali zaradi zadolževanja v okviru instrumenta NextGenerationEU, povezanega z velikimi spremembami razmer na trgu; ker je bil v okviru proračunskega postopka za leto 2025 dosežen dogovor, da se bo uporabljalo letno referenčno merilo 50/50, tj., da se bodo prekoračitve odobrenih stroškov v enakih deležih financirale iz razdelka za sprostitev obveznosti posebnega instrumenta EURI in iz instrumenta prilagodljivosti;

G. ker je treba obveznice, izdane za financiranje mehanizma za okrevanje in odpornost, najpozneje do leta 2058 odplačati na način, ki bo omogočil enakomerno in predvidljivo zmanjševanje obveznosti; ker Svet še ni sprejel prilagojenega nabora novih virov lastnih sredstev, ki ga je predlagala Komisija, zaradi česar se porajajo pomisleki o tem, ali je mogoče dolg, prevzet v okviru instrumenta NextGenerationEU, dejansko odplačati;

H. ker je socialna razsežnost pomemben vidik mehanizma za okrevanje in odpornost, ki prispeva k navzgor usmerjeni ekonomski in socialni konvergenci, obnavlja in spodbuja trajnostno rast ter spodbuja ustvarjanje visokokakovostnih delovnih mest;

I. ker bi moral mehanizem za okrevanje in odpornost financirati ukrepe, s katerimi se med drugim krepi odpornost držav članic na podnebne nesreče ter izboljšuje prilagajanje podnebnim spremembam; ker bi morale države članice izvesti ustrezne ocene učinka ukrepov in med seboj izmenjevati primere najboljše prakse o izvajanju načela, da se ne škoduje bistveno;

J. ker ima mehanizem za okrevanje in odpornost pomembno vlogo pri podpiranju naložb in reform na področju trajnostne mobilnosti, pametne prometne infrastrukture, alternativnih goriv in rešitev za digitalno mobilnost, s čimer se izboljšujeta povezljivost in učinkovitost po vsej EU; ker je obžalovanja vredno, da se je le nekaj držav članic odločilo, da bodo mehanizem za okrevanje in odpornost

uporabile za podporo naložbam, zlasti v železniško infrastrukturo za visoke hitrosti in infrastrukturo plovnih poti, namenjeno razvoju evropskih koridorjev, čeprav se čezmejni in večdržavni projekti spodbujajo; ker je nujno treba povečati naložbe v prometno infrastrukturo, zlasti v manj pokritih regijah, da se izboljša povezljivost, podpre regionalna kohezija in prispeva k zelenemu prehodu;

K. ker so države članice do 31. decembra 2024 predložile 95 zahtevkov za plačilo, iz mehanizma za okrevanje in odpornost pa je bilo, med drugim v okviru predhodnega financiranja, izplačane 197,46 milijarde EUR v obliki nepovratnih sredstev (55 % skupnih sredstev za nepovratna sredstva) in 108,68 milijarde EUR v obliki posojil (37 % skupnih sredstev za posojila); ker so tri države članice prejele že peto izplačilo iz mehanizma za okrevanje in odpornost, medtem ko ena država članica ni prejela še nobenih sredstev iz njega; ker so vse države članice svoje nacionalne načrte za okrevanje in odpornost dopolnile vsaj enkrat; ker je bilo zadovoljivo doseženih 28 % mejnikov in ciljev in je Komisija izkoristila možnost, da je delno začasno ustavila plačila, kadar je ugotovila, da nekateri mejniki in cilji, povezani z zahtevkom za plačilo, niso bili zadovoljivo doseženi; ker bi lahko zamude pri izvajanju načrtovanih reform in naložb, zlasti v socialno infrastrukturo in javne storitve, povzročile nezadostno izkoriščenost razpoložljivih virov, s čimer bi se zmanjšal pričakovani učinek na gospodarsko rast, zaposlovanje in socialno kohezijo;

L. ker je Računsko sodišče razkrilo različne pomanjkljivosti mehanizma za okrevanje in odpornost, zlasti v zvezi z njegovo zasnovo, preglednostjo in poročanjem, tveganjem dvojnega financiranja in izvajanjem ukrepov za dvojni prehod;

M. ker je po podatkih Računskega sodišča smotrnost merilo za to, v kolikšni meri so bili z ukrepom, projektom ali programom, ki ga financira EU, izpolnjeni njegovi cilji in najboljše razmerje med kakovostjo in ceno; ker poleg tega financiranje, ki ni povezano s stroški, samo po sebi ne doseže, da bi instrument temeljil na smotrnosti;

N. ker so zanesljivi revizijski in kontrolni sistemi ključni, če naj bodo finančni interesi EU zaščiteni v celotnem življenjskem ciklu mehanizma za okrevanje in odpornost; ker so morale države članice za izplačilo sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost doseči mejnike, ki so splošno znani kot „super mejniki“, zlasti v zvezi s pravno državo;

O. ker je v uredbi o mehanizmu za okrevanje in odpornost navedeno, da mehanizem temelji na smotrnosti, ni pa opredeljeno, kaj „smotrnost“ je; ker bi morala biti smotrnost mehanizma za okrevanje in odpornost povezana z načeli dobrega finančnega poslovodenja in dajati merilo, kako dobro so bili z ukrepom, projektom ali programom, ki ga

financira EU, izpolnjeni njegovi cilji in najboljše razmerje med kakovostjo in ceno;

P. ker sta lahko demokratični in parlamentarni nadzor nad izvajanjem mehanizma za okrevanje in odpornost učinkovita le, če je Evropski parlament pri tem v celoti vključen in če se v vseh fazah upoštevajo vsa njegova priporočila;

Q. ker mora Komisija do 31. decembra 2028 predložiti neodvisno poročilo o naknadni oceni izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost, ki bo vsebovalo oceno, v kolikšni meri so bili cilji doseženi, učinkovitost uporabe virov in evropsko dodano vrednost ter splošno oceno mehanizma za okrevanje in odpornost ter informacije o njegovem dolgoročnem učinku;

R. ker je namen tega poročila spremljanje izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost v skladu z vlogo Parlamenta, kot je določena v uredbi o mehanizmu za okrevanje in odpornost, da bi se poudarile prednosti in pomanjkljivosti na podlagi izkušenj pri njegovem izvajanju;

Povečevanje socialne in ekonomske odpornosti Evrope

1. poudarja, da je mehanizem za okrevanje in odpornost instrument solidarnosti brez primere, ki je bil uveden v odziv na krizi brez primere in je tudi temelj instrumenta NextGenerationEU, iztekel pa se bo leta 2026; poudarja, kako pomembno je, da se izkušnje, pridobljene pri njegovem izvajanju, uporabijo za prihodnji večletni finančni okvir, tudi kar zadeva preglednost, poročanje in skladno merjenje rezultatov; poudarja, da mehanizem za okrevanje in odpornost državam članicam v času velike gospodarske negotovosti prinaša stabilnost, saj blaži negativne gospodarske in socialne posledice ter je v pomoč vladam, s tem ko prispeva k izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, spodbuja gospodarsko okrevanje in konkurenčnost, izboljšuje odpornost in inovacije ter podpira zeleni in digitalni prehod;

2. poudarja, da ima mehanizem za okrevanje in odpornost pomembno vlogo pri preprečevanju razdrobljenosti notranjega trga in nadaljnjega poglabljanja makroekonomskih razlik, spodbujanju socialne in teritorialne kohezije z makroekonomsko stabilizacijo ter dajanju zagotovil finančnim trgom s povečevanjem zaupanja vlagateljev v nemirnih časih, s čimer se zmanjšuje razpon donosnosti;

3. pozdravlja, da je mehanizem za okrevanje in odpornost enkraten instrument, s katerim se povečuje fiskalni manevrski prostor in preprečuje, da bi med državami članicami zaradi razlik v velikosti fiskalnega manevrskega prostora nastale hude gospodarske in socialne razlike; poudarja, da je po ugotovitvah Komisije mehanizem za okrevanje in odpornost privedel do tega, da so se naložbe po vsej EU trajno povečale, in da Komisija pričakuje, da bo imel omenjeni

mehanizem glede na njegove sinergije z drugimi skladi EU trajen učinek po vsej EU tudi po letu 2026; a je zaskrbljen, ker se bo z iztekom mehanizma za okrevanje in odpornost leta 2026 pojavilo precejšnje tveganje, da se bodo zmanjšale javne naložbe v skupne evropske prednostne naloge;

4. opozarja, da večletni finančni okvir in mehanizem za okrevanje in odpornost v obdobju 2021–2027 skupaj znašata skoraj 2 bilijona EUR, a poudarja, da se je zaradi visokih stopenj inflacije in s tem povezanih višjih stroškov blaga in storitev zmanjšala sedanja vrednost evropske porabe, določena v nominalnih vrednostih;

5. je seznanjen, da je bila napoved Komisije iz leta 2024 (z 1,4 %) glede učinka, ki bi ga lahko instrument NextGenerationEU do leta 2026 imel na realni bruto domači proizvod (BDP) EU, znatno nižja kot njena simulacija iz leta 2020 (2,3 %), delno zaradi neugodnih gospodarskih in geopolitičnih okoliščin, in je seznanjen z oceno, da bi lahko instrument NextGenerationEU kratkoročno privedel do znatnega povečanja zaposlenosti v EU, in sicer za do 0,8 %; ugotavlja, da bi lahko mehanizem za okrevanje in odpornost z vidika BDP-ja dolgoročno za tri- do šestkrat presegel prevzete proračunske obveznosti, vendar bo to odvisno od učinkov naložb iz mehanizma za okrevanje in odpornost na produktivnost ter skrbnega izvajanja reform in naložb;

6. poudarja, da je težko natančno količinsko opredeliti socialni in gospodarski učinek mehanizma za okrevanje in odpornost, saj je učinek reform in naložb viden šele čez nekaj časa; poudarja, da je treba z nadaljnjimi neodvisnimi ocenami ugotoviti, kolikšen je dejanski učinek reform in naložb, prav tako pa je treba dodatno izboljšati osnovno metodologijo; je seznanjen, da je po ugotovitvah Komisije približno polovica pričakovanega povečanja javnih naložb med letoma 2019 in 2025 povezana z naložbami, ki se financirajo iz proračuna EU, zlasti iz mehanizma za okrevanje in odpornost, a ugotavlja, da nekatere naložbe še niso prinesle želenega učinka;

7. ugotavlja, da je mehanizem za okrevanje in odpornost spodbudil izvedbo nekaterih reform iz priporočil za posamezne države, izdanih v okviru evropskega semestra, saj so bile te reforme vključene v nacionalne načrte za okrevanje in odpornost; poudarja, da je bil pri spremljanju izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost dosežen kvalitativen napredek; želi spomniti, da se napredek pri doseganju mejnikov in ciljev ter skladnost s horizontalnimi načeli spremljata na podlagi preglednice kazalnikov mehanizma za okrevanje in odpornost, zlasti kar zadeva šest stebrov, tj. zeleni prehod, digitalno preobrazbo, pametno, trajnostno in vključujočo rast, vključno z ekonomsko kohezijo, delovnimi mesti, produktivnostjo, konkurenčnostjo, raziskavami, razvojem in inovacijami ter dobro delujočim notranjim trgom z močnimi malimi in srednjimi podjetji, ter še socialno in teritorialno kohezijo, zdravje ter ekonomsko, socialno in institucionalno odpornost, da bi med drugim povečali

zmogljivosti za pripravljenost in odzivanje na krize, pa tudi politike za naslednjo generacijo, otroke in mlade, vključno z izobraževanjem in spretnostmi; poudarja, da splošno izvajanje priporočil za posamezne države v okviru evropskega semestra ostaja skromno in se je še poslabšalo;

8. poudarja, da bi moral biti niz reform in naložb, na podlagi katerih se obdobje za prilagoditve podaljša, v času delovanja mehanizma za okrevanje in odpornost ter uporabe partnerskega sporazuma iz uredbe o skupnih določbah v sklopu novega okvira ekonomskega upravljanja[1] skladen z zavezami iz odobrenih nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost; ugotavlja, da se je pet držav članic, ki so zaprosile, da se jim obdobje za prilagoditve podaljša do 31. decembra 2024, pri utemeljitvi svoje prošnje delno oprlo na reforme in naložbe, ki so bile odobrene že v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost; je seznanjen, da je večina držav članic navedla, ali so reforme in naložbe, naštete v njihovih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih, povezane z mehanizmom za okrevanje in odpornost;

9. pozdravlja dejstvo, da mehanizem za okrevanje in odpornost zagotavlja podporo tako reformam kot naložbam v državah članicah, a z zaskrbljenostjo ugotavlja, da kratek časovni okvir za izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost predstavlja izziv za dokončno izvedbo ključnih reform in obsežnih naložb, ki jih je treba opraviti proti koncu obdobja izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost, ter za pravočasno izpolnitev 70 % mejnikov in ciljev, ki še niso bili doseženi;

10. poudarja, da odhodki iz mehanizma za okrevanje in odpornost, razen v ustrezno utemeljenih primerih, ne bi smeli nadomestiti tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov in bi morali upoštevati načelo dodatnosti financiranja EU; vztraja, da je dosledno, trajnostno in preverljivo upoštevanje pravila o netekočih odhodkih skupaj z usmerjanjem jasno opredeljenih evropskih ciljev v reforme in naložbe ključno, da se zagotovita dodatnost in dolgotrajni učinek dodatnih evropskih sredstev; želi spomniti, da je treba spoštovati to načelo, in ugovarja temu, da bi mehanizem za okrevanje in odpornost ali drugi začasni instrumenti izrinili ali nadomestili kohezijsko politiko, saj je kohezijska politika še vedno bistvena za dolgoročno in trajnostno teritorialno kohezijo in konvergenco;

---

[1] Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L 231, 30.6.2021, str. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

11. poudarja, da so med razlogi za zamude pri izvajanju kohezijske politike to, da je bila prednost dana izvajanju mehanizma za okrevanje in odpornost, da v številnih državah članicah nimajo dovolj upravnih zmogljivosti, pa tudi izzivi, ki jih prinašajo svetovne dobavne verige; v zvezi s tem poziva Komisijo, naj celovito oceni vpliv mehanizma za okrevanje in odpornost na druge finančne instrumente in javne naložbe, tehnično podporo, upravne zmogljivosti in absorpcijsko sposobnost držav članic;

12. opozarja, da je bil načrt REPowerEU revidiran v odziv na rusko vojaško agresijo proti Ukrajini, da bi prispeval k energetski varnosti Evrope z zmanjšanjem njene odvisnosti od fosilnih goriv, diverzifikacijo njene oskrbe z energijo, naložbami v evropske vire in infrastrukturo, bojem proti energijski revščini in naložbami v prihranke energije ter učinkovitost v vseh sektorjih, vključno s prevozom; poudarja, da je bilo v okviru načrta REPowerEU leta 2023 danih na voljo dodatnih 20 milijard EUR v obliki nepovratnih sredstev, in sicer 8 milijard EUR iz vnaprejšnjega financiranja pravic iz sistema trgovanja z emisijami in 12 milijard EUR iz sklada za inovacije; izpostavlja uspehe, ki jih je Evropski parlament dosegel pri pogajanjih, zlasti o določbah o polnjenju sklada za inovacije, cilju glede 30-odstotnega financiranja čezmejnih projektov, osredotočenosti naložb na boj proti energijski revščini ranljivih gospodinjstev, malih in srednjih podjetij ter mikropodjetij, pa tudi o prožni uporabi neporabljenih kohezijskih sredstev iz večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 in do 7,5 % deleža nacionalnih dodelitev v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027;

13. ponovno poziva, naj bodo v ospredju delovanja mehanizma za okrevanje in odpornost ukrepi, ki imajo evropsko dodano vrednost, zato obžaluje, da ni izvedljivih čezmejnih ali večdržavnih ukrepov, vključno z železniškimi progami za visoke hitrosti in infrastrukturnimi projekti s področja trajnostne mobilnosti z dvojno rabo, ki so bistveni za dokončanje omrežja TEN-T, in da to utegne privesti do tega, da bo njihovo financiranje ponovno preneseno na nacionalno raven; ugotavlja, da je k temu prispevalo široko področje uporabe ciljev mehanizma za okrevanje in odpornost, saj je omogočilo, da v njegovo pristojnost spadajo številni nacionalno usmerjeni projekti;

14. spominja na spremembo člena 27 uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost z načrtom REPowerEU, s katero so se znatno povečale čezmejne in večdržavne razsežnosti mehanizma za okrevanje in odpornost, saj se države članice spodbuja, naj spremenijo svoje nacionalne načrte za okrevanje in odpornost ter vanje dodajo poglavja o REPowerEU, pa tudi cilj za take ukrepe nameniti vsaj 30 % sredstev, da bi vzpostavili energetsko avtonomijo EU; izraža zaskrbljenost zaradi široke razlage, ki jo je sprejela Komisija in ki omogoča, da vsakršno zmanjšanje (nacionalnega) povpraševanja po energiji zadostuje za utemeljitev čezmejne in večdržavne razsežnosti;

15. pozdravlja, da se lahko sredstva mehanizma za okrevanje in odpornost uporabijo za prispevanje k ciljem platforme za strateške tehnologije za Evropo (STEP), saj se z njimi podpirajo naložbe v kritične tehnologije v EU za povečanje konkurenčnosti njene industrije; ugotavlja, da nobena država članica ni izkoristila možnosti, da bi v svoj nacionalni načrt za okrevanje in odpornost vključila dodaten denarni prispevek za podporo ciljem platforme STEP prek oddelka InvestEU za države članice; opozarja, da lahko države članice še vedno spremenijo svoje nacionalne načrte za ta namen; pričakuje, da bodo postopki revizije učinkoviti, racionalizirani in enostavni, zlasti glede na končni rok leta 2026, sedanje geopolitične razmere in potrebo po naložbah v evropske obrambne zmogljivosti;

16. želi spomniti, da načelo, da se ne škoduje bistveno, velja za vse reforme in naložbe, ki jih podpira mehanizem za okrevanje in odpornost, da pa je v sklopu načrta REPowerEU možno ciljno odstopanje za energetsko infrastrukturo in objekte, potrebne za zadostitev neposrednim potrebam po zanesljivi oskrbi z energijo; spodbuja Komisijo, naj oceni, ali bi bilo mogoče doseči, da bi se načelo, da se ne škoduje bistveno, v sklopu mehanizma za okrevanje in odpornost ter taksonomije EU za trajnostne dejavnosti razlagalo na bolj enoten način, pri čemer naj upošteva posebnosti mehanizma za okrevanje in odpornost kot javnofinančnega programa;

Finančni vidiki mehanizma za okrevanje in odpornost

17. poudarja, da je mehanizem za okrevanje in odpornost na ravni EU prvi večji instrument, ki temelji na uspešnosti in izključno na financiranju, ki ni povezano s stroški; opozarja, da člen 8 uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost določa, da mora mehanizem za okrevanje in odpornost izvajati Komisija z neposrednim upravljanjem v skladu z ustreznimi pravili, sprejetimi na podlagi člena 322 PDEU, zlasti finančno uredbo in uredbo o pogojenosti s pravno državo; obžaluje, da se Svet ni strinjal s tem, da bi bila v finančno uredbo vključena posebna pravila, da bi lahko odpravili tveganja, povezana s tem modelom izvajanja, kot je dvojno financiranje; meni, da bi se morala pravila finančne uredbe v celoti uporabljati za prihodnje instrumente, ki temeljijo na financiranju, ki ni povezano s stroški, vključno z globami, kaznimi in sankcijami;

18. ugotavlja, da je samo 13 držav članic zaprosilo za posojila in da bo 92 milijard EUR od razpoložljive 385,8 milijarde EUR ostalo neporabljenih, saj obveznosti za ta znesek do roka, ki je bil 31. decembra 2023, niso bile prevzete; je seznanjen, da so bila posojila privlačna možnost za države članice, katerih stroški so bili ob izposojanju na finančnih trgih višji ali ki so želele kompenzirati zmanjšanje nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost; poudarja, da nekatere države članice posojila iz mehanizma za okrevanje in odpornost uporabljajo v omejeni meri, bodisi zaradi močnega fiskalnega položaja bodisi zaradi upravnih

razlogov; poziva Komisijo, naj analizira razloge za omejeno uporabo v nekaterih državah članicah in te ugotovitve upošteva pri oblikovanju prihodnjih finančnih instrumentov EU; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se je premalo obveščalo o nacionalnih finančnih instrumentih za izvajanje nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, zato jih potencialni upravičenci ne poznajo in jih ne uporabljajo; meni, da je – glede na omejenost javnih proračunov in nujnih strateških prednostnih nalog EU – treba začeti politično razpravo o tem, kako naj se neporabljena sredstva porabijo; poziva k oceni, kako in pod kakšnimi pogoji bi bilo mogoče neporabljena sredstva mehanizma za okrevanje in odpornost preusmeriti v krepitev konkurenčnosti, odpornosti, obrambe ter socialne, gospodarske in ozemeljske kohezije EU, zlasti z naložbami v digitalne in zelene tehnologije, pri tem pa ohraniti skladnost s prvotnim namenom mehanizma za okrevanje in odpornost;

19. želi spomniti, da je treba odhodke iz instrumenta NextGenerationEU v skladu s pravno obveznostjo v celoti povrniti najpozneje do 31. decembra 2058; želi Svet in Komisijo spomniti, da imata na podlagi medinstitucionalnega sporazuma, sklenjenega leta 2020, pravno obveznost zagotoviti izvedljivo rešitev za refinanciranje dolga instrumenta NextGenerationEU, tudi z zadostnimi prihodki iz novih virov lastnih sredstev, uvedenih po letu 2021, ne da bi bili zaradi tega v večletnem finančnem okviru neupravičeno zmanjšani odhodki za programe ali naložbene instrumente; obžaluje, da pri tem ni bilo napredka, kar vzbuja pomisleke glede sposobnosti odplačevanja dolga, ki je nastal v okviru instrumenta NextGenerationEU, in poziva Svet, naj nujno in hitro sprejme nove vire lastnih sredstev; poleg tega poziva Komisijo, naj si tudi onkraj medinstitucionalnega sporazuma še naprej prizadeva opredeliti dodatne resnične nove vire lastnih sredstev, povezane s politikami EU, da bi pokrili velike potrebe zaradi financiranja novih prednostnih nalog in odplačila dolga instrumenta NextGenerationEU;

20. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da naj bi po oceni Komisije skupni stroški za odplačilo glavnice in obresti v okviru instrumenta NextGenerationEU od leta 2028 znašali približno 25–30 milijard EUR letno, kar je med 15 in 20 % proračuna za leto 2025; želi spomniti, da je bilo treba v zadnjih treh proračunskih postopkih uporabiti posebne instrumente za kritje stroškov instrumenta EURI; poudarja, da občutno povečanje stroškov financiranja pomeni pritisk na prihodnji proračun EU in omejuje zmožnost odzivanja na prihodnje izzive;

21. je seznanjen s ciljem Komisije, da se do 30 % stroškov instrumenta NextGenerationEU financira z izdajo zelenih obveznic; ugotavlja, da je Komisija do 31. decembra 2024 izdala evropske zelene obveznice v vrednosti 68,2 milijarde EUR;

Priprava in izvajanje nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost

22. ugotavlja, da je bilo do 31. decembra 2024 izplačanih 47 % sredstev, razpoložljivih v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, pri čemer jih je bilo 55 % izplačanih v obliki nepovratnih sredstev, 37 % pa v obliki posojil, zato je treba v letih 2025 in 2026 še vedno končati velik delež ukrepov; je pa zaskrbljen zaradi ugotovitve Računskega sodišča, da je do oktobra 2023 samo 50 % izplačanih sredstev v 15 od 22 držav članic dejansko prišlo do končnih upravičencev; poziva Komisijo, naj ustrezno upošteva priporočila Evropskega računskega sodišča, da bi izboljšala prihodnje delovanje vseh instrumentov, ki temeljijo na uspešnosti in so podobni mehanizmu za okrevanje in odpornost, zlasti v bolj ciljno usmerjenem večletnem finančnem okviru;

23. pozdravlja, da so vse države članice presegle cilje za zeleni (37 %) in digitalni prehod (20 %), pri čemer so povprečni odhodki iz mehanizma za okrevanje in odpornost za doseganje podnebnih ciljev skupaj znašali 42 %, za doseganje digitalnih ciljev pa 26 %; ugotavlja, da je Računsko sodišče postavilo pod vprašaj, kako naj bi izvajanje ukrepov mehanizma za okrevanje in odpornost prispevalo k zelenemu prehodu, in priporočilo, naj se izboljšajo metodologije, ki se uporabljajo za oceno učinka podnebnih ukrepov; poudarja, da v vseh stebrih mehanizma za okrevanje in odpornost obstajajo enake metodološke pomanjkljivosti;

24. ugotavlja, da bi lahko imel mehanizem za okrevanje in odpornost oprijemljiv učinek na socialne cilje, saj nameravajo države članice zanje porabiti približno 163 milijard EUR; poudarja, da mora biti taka poraba usmerjena v rezultate ter zagotavljati merljive gospodarske in družbene koristi; poudarja, da je treba pospešiti naložbe v razvoj podeželskih, obrobnih, najbolj oddaljenih, osamljenih in odmaknjenih območij, pa tudi v cenovno dostopna stanovanja, socialno zaščito in vključevanje ranljivih skupin ter zaposlovanje mladih, saj odhodki na teh področjih zaostajajo; poziva Komisijo, naj na podlagi preglednice kazalnikov okrevanja in odpornosti opravi temeljito oceno projektov in reform s področja izobraževanja in mladih, ki so jih države članice izvedle v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost; obžaluje zamude pri izvajanju zdravstvenih ciljev v nekaterih državah članicah, saj bi moral instrument izboljšati tudi dostopnost in zmogljivost zdravstvenih sistemov ter naložbe v ključno socialno infrastrukturo, vključno z ustanovami za predšolsko vzgojo in varstvo; poudarja, da te zamude, ki so v nekaterih primerih povezane s spremenjenimi proračunskimi prednostnimi nalogami in spremenjenimi nacionalnimi časovnimi okviri izvajanja, ogrožajo doseganje ciljev socialne kohezije mehanizma za okrevanje in odpornost;

25. ponavlja svoje pogajalsko stališče, da je treba vključiti cilje za izobraževanje (10 %) in kulturne dejavnosti (2 %); spodbuja prizadevanja Komisije, da bi te cilje v oceni izobraževalne politike v nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost opredelila kot

referenčno merilo, in sicer prek preglednice kazalnikov mehanizma za okrevanje in odpornost;

26. ugotavlja, da velika večina nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost vsebuje poseben oddelek, v katerem je pojasnjeno, kako so v načrtu obravnavani pomisleki in izzivi, povezani s spolom; je pa zaskrbljen, ker nekateri nacionalni načrti za okrevanje in odpornost ne vsebujejo pojasnila o tem, kako naj bi ukrepi iz nacionalnega načrta za okrevanje in odpornost prispevali k enakosti spolov in enakim možnostim za vse, ter poziva zadevne države članice, naj taka pojasnila nemudoma dodajo;

27. poudarja pomen reform, ki se osredotočajo na razdrobljenost trga dela, spodbujanje kakovostnih delovnih pogojev, odpravljanje neenakosti na ravni plač, zagotavljanje dostojnih življenjskih pogojev ter krepitev socialnega dialoga, socialnega varstva in socialnega gospodarstva;

28. ugotavlja, da bi mehanizem za okrevanje in odpornost lahko imel konkreten vpliv na cilj digitalne preobrazbe, saj je bilo za ustrezne načrte dodeljenih 166 milijard EUR; pozdravlja prispevke v okviru stebra pametne, trajnostne in vključujoče rasti, zlasti na področju konkurenčnosti ter podpore malim in srednjim podjetjem; ugotavlja, da je treba za pametno, trajnostno in vključujočo rast hitreje vlagati v nadnacionalno sodelovanje, podporo konkurenčnim podjetjem, ki vodijo inovativne projekte, in regulativne spremembe, saj naložbe na teh področjih zaostajajo;

29. poudarja, da je uspeh naložb EU odvisen od dobro delujočih kapitalskih trgov; poziva države članice, naj zagotovijo učinkovitejše in pravočasnejše izplačevanje sredstev, zlasti za mala in srednja podjetja ter mlade podjetnike, poenostavijo postopke prijave, da bi izboljšali dostopnost, in izvajajo posebne ukrepe za ciljno usmerjeno podporo, da bi jim pomagali igrati vidnejšo vlogo v procesu pametne in vključujoče rasti;

30. je zaskrbljen, ker države članice pri doseganju mejnikov in ciljev zaostajajo za okvirnim časovnim načrtom iz nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost ter v zvezi s tem neenakomerno napredujejo; obžaluje časovni zamik med izpolnitvijo mejnikov in ciljev ter dejanskim izvajanjem projektov; poudarja, da bo mehanizem za okrevanje in odpornost svoj dolgoročni in kratkoročni potencial dosegel le, če se bosta ustrezno izvajali komponenti reform in naložb; pozdravlja, da se je izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost – po počasnem začetku – od druge polovice leta 2023 pospešilo, da pa še vedno obstajajo občutne zamude, ki vplivajo na ključne reforme in naložbe, so med drugim posledica sprememb zaradi vključitve načrta REPowerEU, naraščajoče inflacije, nezadostne upravne zmogljivosti držav članic, zlasti manjših, negotovosti v zvezi s posebnimi izvedbenimi pravili mehanizma za okrevanje in odpornost, visokih stroškov energije, težav z oskrbo in podcenjevanja časa, potrebnega

za izvedbo ukrepov; ugotavlja, da podaljšanje ključnih rokov za izvajanje s strani nekaterih vlad v leto 2026 vzbuja pomisleke glede sposobnosti nekaterih držav članic, da bodo v celoti porabile dodeljena sredstva v časovnem okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, ki je določen; poudarja, da je treba ohraniti stvaren in učinkovit časovni načrt izvajanja, da se prepreči tveganje nedokončanja projektov in zamujenih priložnosti za strukturne izboljšave; poziva Komisijo, naj zagotovi, da se nujno odpravijo upravna ozka grla;

31. želi spomniti, da je bila uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost spremenjena, tako da je bilo vanjo vključeno poglavje o načrtu REPowerEU; poudarja, kako pomembna so poglavja o načrtu REPowerEU v nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost, ter poziva države članice, naj dajo prednost zrelim projektom in svoje nacionalne načrte za okrevanje in odpornost – tako z vidika reform kot z vidika naložb – prilagodijo in hitreje izvajajo, da bi se odzvale na izzive, ki so posledica geopolitičnega dogajanja, in se spoprijele z aktualnimi razmerami na terenu, ne da bi pri tem ogrozile splošno ravnovesje in raven ambicij nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, hkrati pa morajo pri tem upoštevati cilje mehanizma za okrevanje in odpornost;

32. poudarja, da bi lahko mehanizem za okrevanje in odpornost pomagal ublažiti učinke sedanje stanovanjske krize v vsej EU; obžaluje, da nekatere države članice niso izkoristile te priložnosti, in poudarja, kako pomembno je, da države članice pospešijo naložbe v razpoložljivost in dostopnost stanovanj;

33. poudarja vlogo, ki jo imajo „super mejniki“ pri zaščiti finančnih interesov EU pred pomanjkljivostmi na področju pravne države in celovitem izvajanju zahtev v skladu s členom 22 uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost; pozdravlja dejstvo, da so vse države članice razen ene zadovoljivo dosegle svoje „super mejnike“; želi spomniti, da mora Komisija izterjati predhodno financiranje, ki do konca delovanja mehanizma za okrevanje in odpornost ne bo pobotano z rednimi zahtevki za plačilo;

34. je seznanjen z veliko upravno obremenitvijo in zapletenostjo, ki izhajata iz mehanizma za okrevanje in odpornost; poudarja, da izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost vzporedno s strukturnimi skladi na nacionalni ravni zahteva veliko napora; ugotavlja, da je bilo iz instrumenta za tehnično podporo, ki temelji na povpraševanju, med letoma 2021 in 2024 v državah članicah podprtih več kot 500 reform v zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost, ki so bile neposredno ali posredno povezane s pripravo, spremembo, dopolnitvijo in izvajanjem nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost; je seznanjen, da je Komisija julija 2024 sicer izdala smernice, s katerimi je uvedla poenostavitve in podala pojasnila za racionalizacijo izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost, a pričakuje, da bo hitro izpolnila svojo obljubo in upravno

obremenitev v zvezi z njim zmanjšala za 25 %; poziva Komisijo, naj državam članicam zagotovi jasno in usmerjeno tehnično podporo ter jim omogoči, da bodo razvile učinkovite upravne zmogljivosti za izvajanje mejnikov in ciljev; poziva Komisijo, naj zmanjša kompleksnost pravil EU o javnih naročilih, ki se uporabljajo za pogodbe višje vrednosti;

35. izraža zaskrbljenost zaradi zapletenosti postopkov prijav za financiranje mehanizma za okrevanje in odpornost, zlasti za mala in srednja podjetja ter nevladne organizacije, ki potrebujejo zunanje svetovalne storitve celo za majhne zneske nepovratnih sredstev; poudarja, da so takšne birokratske ovire v nasprotju s prvotnimi cilji mehanizma za okrevanje in odpornost, da bi se zagotovila hitra in neposredna finančna podpora; poziva k nujni poenostavitvi zahtev za prijavo in poročanje, zlasti za manjše upravičence, da bi povečali črpanje in učinek sredstev ter s tem prispevali k zelenemu in digitalnemu prehodu;

36. meni, da zamude pri izvajanju jasno kažejo, da obstaja tveganje, da ukrepi, za katere so bila sredstva iz mehanizma za okrevanje in odpornost že izplačana, ne bodo zaključeni do roka za plačilo, ki je leta 2026; pozdravlja dejstvo, da je Komisija v okviru dialoga o okrevanju in odpornosti 16. septembra 2024 izjavila, da ne bo povrnila stroškov neizvedenih projektov; meni, da je problematično, da sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost, izplačanih na podlagi mejnikov in ciljev, ki so bili ocenjeni kot doseženi, ne bo mogoče izterjati, če z njimi povezani ukrepi ne bodo zaključeni; spodbuja Komisijo, naj upošteva priporočila Evropskega računskega sodišča v zvezi s tem in v sodelovanju z državami članicami oceni ukrepe, za katere obstaja največje tveganje, da ne bodo zaključeni do 31. avgusta 2026; poudarja, da je treba te ukrepe spremljati, omogočiti pravočasno naknadno ukrepanje in iskati rešitve za reševanje zamud;

37. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je preostali časovni okvir za izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost prekratek za izvajanje številnih inovativnih projektov; nadalje ugotavlja, da je inovativne projekte zaradi njihove narave težje načrtovati in da je večja verjetnost, da se bodo med njihovim izvajanjem pojavile ovire, zato niso primerni za stroge roke mehanizma za okrevanje in odpornost; poziva Komisijo, naj oblikuje prihodnje programe, ki bodo dovolj prožni, da bodo omogočili ustrezne odzive na spreminjajoče se okoliščine in hkrati zagotovili določeno stopnjo predvidljivosti;

38. ugotavlja, da nekaterih mejnikov in ciljev morda zaradi objektivnih okoliščin ne bo več mogoče doseči; poudarja, da bi bilo treba vsakršno dopolnitev nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, tudi v zvezi z veljavnimi roki, izvesti v skladu z uredbo o mehanizmu za okrevanje in odpornost, hkrati pa morebitna dopolnitev ne bi smela privesti do nazadovanja pri reformah in zavezah ali do slabše

kakovosti projektov, ampak bi morala ohranjati splošne ambicije in učinkovitost javne porabe;

39. izraža zaskrbljenost, ker je Komisija nacionalne načrte za okrevanje in odpornost neenako ocenjevala, kar je povzročilo dvojna merila pri uporabi uredbe; je nadalje zaskrbljen zaradi neenakomerne in različne opredelitve mejnikov in ciljev v različnih nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost, kot dosledno poroča Evropsko računsko sodišče;

40. poudarja, da je to, kako dolgo Komisija potrebuje za preučitev zahtevkov za plačilo, ki jih predložijo države članice, od države članice do države članice zelo različno, in poudarja, da mora Komisija v zvezi s tem zagotoviti večjo preglednost; poziva Komisijo, naj jih preuči hitreje in države članice enako obravnava; poudarja, da je treba po vsej EU zagotoviti enake konkurenčne pogoje za ukrepe in kazalnike, ki se uporabljajo za ocenjevanje vseh projektov mehanizma za okrevanje in odpornost;

41. poziva države članice, naj si bolj prizadevajo za odpravo upravnih ozkih grl in poskrbijo za zadostne upravne zmogljivosti, da bi v luči roka, ki je leta 2026, pospešile izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost ter preprečile koncentracijo projektov omenjenega mehanizma v bolj razvitih regijah in prestolnicah, tako da omogočijo, da se sredstva mehanizma usmerijo v projekte v najranljivejših regijah, s čimer bodo omogočile izpolnitev cilja mehanizma glede krepitve socialne, teritorialne in ekonomske kohezije v EU; poudarja pomen pravične regionalne porazdelitve v okviru nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost ob zagotavljanju, da se sredstva mehanizma za okrevanje in odpornost dodelijo na podlagi gospodarskega in družbenega učinka, izvedljivosti in dolgoročnih koristi;

42. poziva k 18-mesečnemu podaljšanju zrelih projektov mehanizma za okrevanje in odpornost s spremembo uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost, ki bo sprejeta s postopkom soodločanja, če je to potrebno; poudarja, da bo predvideno podaljšanje projektov izvedla Komisija na podlagi objektivnih, jasnih in pravičnih meril uspešnosti; pozdravlja, da bi lahko bil po roku, ki je leta 2026, vzpostavljen ciljno usmerjen sistem prednostnega razvrščanja in prenosa, ki temelji na uspešnosti, da bo mogoče tekoče projekte dokončati preko drugih shem financiranja, vključno z Evropskim investicijskim skladom in morebitnim novim Evropskim skladom za konkurenčnost; poziva Komisijo, naj pripravi strategijo za zadostitev velikemu povpraševanju po javnih naložbah po letu 2026 brez poseganja v proračunska sredstva na drugih kritičnih področjih;

43. poziva k pripravi ocene, kako bi lahko ta okvir omogočil ciljno usmerjene naložbe v dobavne verige EU, strateške zaloge in inovacije na področju obrambe za uskladitev s širšimi evropskimi

varnostnimi cilji;

44. je zaskrbljen, da se bodo nekatere države članice morda odločile, da se bodo odpovedale delom zneskov ali celotnim zneskom, povezanim z njihovim zadnjim zahtevkom za plačilo, s čimer bi se izognile izpolnitvi zadnjih mejnikov in ciljev;

Preglednost, spremljanje in nadzor

45. je seznanjen, da je Komisija leta 2024 nameravala izvesti 112 revizij mehanizma za okrevanje in odpornost v vseh državah članicah; želi Komisijo spomniti, da je v skladu s členom 24(9) uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost dolžna izterjati sredstva, kadar so ta nepravilno izplačana ali kadar so povezani ukrepi razveljavljeni;

46. ugotavlja, da Komisija za izračun delnih plačil in sredstev, katerih izplačilo je treba začasno ustaviti, uporablja lastne metodologije; obžaluje, da so bile te metodologije razvite šele dve leti po začetku izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost in ne da bi bilo opravljeno posvetovanje s Parlamentom;

47. pozdravlja obsežno delo Računskega sodišča v zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost in meni, da je pomembno temeljito preučiti njegove ugotovitve, zlasti njegove ugotovitve, da so mejniki in cilji pogosto precej nejasni in usmerjeni v izložke ter zato niso primerni za merjenje rezultatov in učinkov, pa tudi njegove ugotovitve, da obstajajo prekrivanja z drugimi politikami, posledično pa tudi tveganje dvojnega financiranja; ugotavlja, da je Komisija sprejela številna priporočila Računskega sodišča, ne pa tudi vseh; poudarja, da je treba nujno odpraviti pomanjkljivosti pri finančnem nadzoru, na katere je opozorilo Evropsko računsko sodišče, da bi preprečili dvojno financiranje, stroškovno neučinkovitost in slabo upravljanje sredstev EU; poziva k večji preglednosti in naj se v celoti upoštevajo priporočila Računskega sodišča, ne da bi dodali nepotrebno upravno breme;

48. ugotavlja, da se po mnenju Računskega sodišča mehanizem za okrevanje in odpornost osredotoča na napredek pri izvajanju in ne na smotrnost, zlasti ker se ukrepi, ki se financirajo iz tega mehanizma, osredotočajo na izložke, ne pa na rezultate, se razlikujejo po ambicioznosti, včasih niso dovolj jasni in ne zajemajo vedno ključnih faz izvajanja ukrepa, vključno z dokončanjem;

49. ugotavlja, da je Računsko sodišče pri revizijah odkrilo več primerov, v katerih so bila sredstva izplačana, zahteve v zvezi z izpolnjevanjem ustreznih mejnikov in ciljev pa niso bile ustrezno izpolnjene; ugotavlja tudi, da okvir Komisije za ocenjevanje „zadovoljivega izpolnjevanja“ ustreznih mejnikov in ciljev vsebuje diskrecijske elemente, kot so „minimalno odstopanje od zahteve“ ali „sorazmerne zamude“, in da metodologija za določanje delnih plačil ne pojasnjuje

vrednosti, izbranih kot koeficienti, kar dopušča različne razlage; poziva Komisijo, naj Parlamentu posreduje dodatna pojasnila;

50. vztraja, da ukrepi, ki so že vključeni v druge nacionalne načrte, ki prejemajo sredstva EU (npr. kohezija, kmetijstvo itd.), praviloma ne bi smeli biti vključeni v nacionalne načrte za okrevanje in odpornost, tudi če ne povzročajo nobenih stroškov; poziva Komisijo, naj bo še naprej pozorna in proaktivna pri prepoznavanju morebitnih primerov dvojnega financiranja, zlasti v zvezi z različnimi modeli izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi instrumenti financiranja EU;

51. obžaluje, da v zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost ne obstaja ustrezna revizijska sled in da je še vedno nepregleden, in to kljub zahtevi, ki je bila na prošnjo Evropskega parlamenta vključena v načrt REPowerEU, da morajo države članice vsakih šest mesecev poročati o 100 največjih končnih upravičencih; obžaluje, da nekatere države članice poročajo z zamudo in da predložene informacije niso posebej koristne, zaradi česar Komisija ali Računsko sodišče na koncu ne moreta izvesti pregledov skladnosti; ponovno poziva, naj se na seznam največjih končnih prejemnikov za vsako državo članico uvrstijo informacije o vključenih gospodarskih subjektih, tudi izvajalcih in podizvajalcih, in njihovih dejanskih lastnikih, ne pa le ministrstva ali drugi vladni organi oziroma podjetja v državni lasti, nadalje obžaluje, da je sedanjo opredelitev „končnega prejemnika“ mogoče različno razlagati, posledica pa je, da se končni prejemniki za podobne ukrepe med državami članicami razlikujejo; v zvezi s tem poziva Komisijo, naj zagotovi skupno razumevanje pojma „končni prejemnik“, da bi ga lahko dosledno uporabljali;

52. je zaskrbljen, ker v nacionalnih mehanizmih poročanja in nadzora še vedno obstajajo pomanjkljivosti, ki so deloma posledica absorpcijskega pritiska, ki vpliva na zmožnost odkrivanja neupravičenih odhodkov, in zapletenosti revizijskih in nadzornih postopkov, kar je povzročilo negotovost v državah članicah in preobremenitev z upravnimi postopki; poziva Komisijo, naj pridobi zagotovilo, da nadzorni sistemi držav članic ustrezno delujejo, in preveri skladnost naložbenih projektov, financiranih iz mehanizma za okrevanje in odpornost, s pravili EU in nacionalnimi pravili; poziva k zmanjšanju plačil in po potrebi izterjavi zneskov v skladu s členom 22 uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost, če bodo v nacionalnih kontrolnih sistemih še vedno prisotne pomanjkljivosti; obžaluje, da se zaradi pomanjkanja interoperabilnih orodij IT in harmoniziranih standardov, kljub obstoju orodij, kot sta EDES in ARACHNE, katerih uporaba je neobvezna, podatki pregledujejo na podlagi ročnih navzkrižnih preverjanj in lastnih izjav prejemnikov sredstev EU, zaradi česar obstaja tveganje, da so odhodki dvakrat prijavljeni; v zvezi s tem opozarja na nepripravljenost držav članic, da bi si prizadevale za pravočasen napredek pri razvoju ustreznih orodij IT;

53. se strinja z Računskim sodiščem, da uporaba modela financiranja, ki ni povezano s stroški, ne pomeni, da ni treba poročati o dejanskih stroških; ugotavlja, da jasen vpogled v stroške olajša tudi delo kontrolnih in nadzornih organov, kot sta Evropsko javno tožilstvo in Urad za boj proti goljufijam (OLAF), ter omogoča okrepljen javni nadzor;

54. ponovno poudarja vlogo preglednice kazalnikov okrevanja in odpornosti, ki zagotavlja informacije državljanom o splošnem napredku pri izvajanju nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost; poudarja, da je preglednica pomembna za krepitev preglednosti, in poziva Komisijo, naj poveča stopnjo preglednosti in vizualizacijo podatkov v njej;

55. opozarja, da poročanje o napredku pri izvajanju v preglednici kazalnikov okrevanja in odpornosti temelji na informacijah, ki jih dvakrat letno zagotovijo države članice;

56. poudarja, kako pomembno vlogo imata Evropsko javno tožilstvo (EJT) in urad OLAF pri zaščiti finančnih interesov EU; pozdravlja, da so preiskave Evropskega javnega tožilstva v primerih goljufij in korupcije, povezanih z mehanizmom za okrevanje in odpornost, privedle do več aretacij, obtožnic in zasegov sredstev tega mehanizma za okrevanje in odpornost; opozarja, da je Evropsko javno tožilstvo v letu 2024 obravnavalo 307 aktivnih zadev, povezanih z mehanizmom za okrevanje in odpornost, kar ustreza približno 17 % vseh preiskav goljufij na področju odhodkov in je po ocenah škodovalo finančnim interesom EU v višini 2,8 milijarde EUR; pričakuje, da se bo število preiskav povečalo glede na napredek pri izvajanju mehanizma za okrevanje in odpornost; poziva Komisijo, naj preuči izjave držav članic o upravljanju v zvezi z njihovim poročanjem o odkritih goljufijah in sprejetimi popravnimi ukrepi;

Vloga Evropskega parlamenta

57. ponavlja, kako pomembno vlogo ima Evropski parlament pri nadzoru in spremljanju izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost ter pri zagotavljanju odgovornosti Komisije; poudarja prispevek Evropskega parlamenta prek različnih kanalov, zlasti prek različnih plenarnih razprav, parlamentarnih resolucij, dvomesečnih srečanj s pristojnimi komisarji v okviru dialoga o okrevanju in odpornosti, več kot 30 sej stalne delovne skupine za nadzor mehanizma za okrevanje in odpornost, številnih parlamentarnih vprašanj, letnega postopka podelitve razrešnice Komisiji ter rednega pretoka informacij in ad hoc zahtev Komisiji za informacije; obžaluje, da modela uporabe mejnikov in ciljev za začetek izplačil niso spremljali ustrezni mehanizmi za proračunski nadzor, zaradi česar se je vloga Parlamenta zmanjšala v primerjavi z njegovim nadzorom porabe v okviru večletnega finančnega okvira;

58. opozarja na pravice Parlamenta iz člena 25 uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost, zlasti na pravico, da mu Komisija istočasno da na voljo informacije, ki jih posreduje Svetu ali enemu od njegovih pripravljalnih teles v okviru uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost ali njenega izvajanja, ter mu zagotovi pregled svojih predhodnih ugotovitev glede zadovoljivega izpolnjevanja ustreznih mejnikov in ciljev, ki so vključeni v nacionalne načrte za okrevanje in odpornost; spodbuja, naj bodo pristojni parlamentarni odbori seznanjeni z ustreznim izidom razprav v pripravljalnih telesih Sveta;

59. nadalje opozarja na pravico pristojnih odborov Evropskega parlamenta, da Komisijo pozovejo, naj na srečanjih v okviru dialoga o okrevanju in odpornosti predloži informacije o stanju svoje ocene nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost;

60. obžaluje, da Evropski parlament nima nobene vloge pri pripravi nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost in da z njim ne potekajo posvetovanja o zahtevkih za plačilo; nadalje kritizira dejstvo, da Parlamentu ni bil zagotovljen jasen in sledljiv pregled nad stanjem izvajanja projektov in plačil; pričakuje, da bo obveščen o kontekstu dopolnitev nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, da bo lahko te dopolnitve tudi sam preučil in imel okrepljeno vlogo pri morebitnih prihodnjih instrumentih, ki temeljijo na izkušnjah, pridobljenih v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost;

Vključevanje deležnikov

61. obžaluje, da lokalni in regionalni organi, organizacije civilne družbe, socialni partnerji, nacionalni parlamenti in drugi ustrezni deležniki niso bili v zadostni meri vključeni v pripravo, dopolnitev oziroma izvajanje nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, posledica pa so bili slabši rezultati politike in omejena odgovornost; obžaluje, da so nekatere države članice pri oblikovanju in izvajanju nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost zaradi političnih razlogov očitno dale prednost nekaterim lokalnim in regionalnim organom ali deležnikom v škodo drugih; želi spomniti, da je udeležba lokalnih, regionalnih in nacionalnih organov ter tistih, ki so odgovorni za razvoj teh politik, ključnega pomena za uspeh mehanizma, kot je navedeno v členu 28 uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost; želi spomniti, da je Evropski parlament podprl, da bi bila v uredbo o mehanizmu za okrevanje in odpornost vključena zavezujoča določba, v skladu s katero bi bil vzpostavljen dialog na več ravneh, da bi bili vključeni ustrezni deležniki ter da bi z njimi potekala razprava o pripravi in izvajanju nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, pri čemer bi bilo obdobje posvetovanja z njimi jasno določeno; zato poziva, naj bodo deležniki v skladu z nacionalnim pravnim okvirom ter na podlagi jasnih in preglednih načel v največji možni meri vključeni v izvajanje nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost;

62. ponovno poudarja, da je potrebno redno sodelovanje med nacionalnimi usklajevalnimi organi in nacionalnimi deležniki, ki

spremljajo izvajanje nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, v skladu z načeloma preglednosti in odgovornosti; poudarja, da je potrebno bolj redno in javno obveščanje s strani nacionalnih usklajevalnih organov, da se zagotovijo posodobljene informacije o napredku pri izvajanju nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost;

63. poudarja, da bi bilo treba odločitve sprejemati na ravni, ki je najustreznejša za to; je prepričan, da bi lahko z izvajanjem načela partnerstva in večjim vključevanjem lokalnih in regionalnih organov povečali učinkovitost izvajanja projektov, zmanjšali razlike v državah članicah in poskrbeli, da bi se izvajalo več bolj kakovostnih ukrepov s čezmejno in večdržavno razsežnostjo;

64. meni, da je mogoče iz mehanizma za okrevanje in odpornost pridobiti dragocene izkušnje, ki se bodo odražale v zasnovi instrumentov, ki temeljijo na smotrnosti, v naslednjem večletnem finančnem okviru, zlasti z vidika programov EU za konkurenčnost in poenostavitev;

Spoznanja za prihodnost

65. meni, da se je kombinacija reform in naložb izkazala za uspešno, vendar bi morala biti med njimi vzpostavljena jasnejša povezava; poudarja, da je treba morebitno financiranje uskladiti s cilji instrumenta in ga izplačevati v skladu z napredkom pri uresničevanju teh ciljev; vztraja, da bi se ambicioznost nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost ne bi smela zmanjšati in bi morala biti sorazmerna s časovnico mehanizma za okrevanje in odpornost, da bodo lahko uspešno izvedeni;

66. je prepričan, kot je poudarjeno v Draghijevem poročilu, da bodo spodbujanje konkurenčnosti EU, razogljičenje gospodarstva EU, povečanje krožnosti in gospodarnosti z viri ter odpravljanje vrzeli v znanjih in spretnostih, ustvarjanje kakovostnih delovnih mest in krepitev inovacijske zmogljivosti EU osrednje prednostne naloge po letu 2026; je zaskrbljen, da bo po prenehanju delovanja mehanizma za okrevanje in odpornost konec leta 2026 nastala znatna vrzel v financiranju, zlasti za javne naložbe v skupne evropske prednostne naloge, saj se finančna sredstva iz nacionalnih proračunov med državami članicami močno razlikujejo; poudarja, da je treba izkušnje, pridobljene v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, uporabiti, da bi bolje izkoristili javne in zasebne naložbe in odpravili vrzel v financiranju evropskih ciljev in prehodov, ki po ocenah Draghijevega poročila znašajo več kot 800 milijard EUR letno, hkrati pa zagotovili nemoteno kontinuiteto naložb v skupne evropske dobrine;

67. pozdravlja okrepljeno uporabo finančnih instrumentov na podlagi možnosti usmerjanja sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost v oddelek InvestEU za države članice;

68. poziva Komisijo, naj uporabi pridobljene izkušnje in ugotovitve Računskega sodišča ter zagotovi, da bodo prihodnji instrumenti, ki temeljijo na smotrnosti, dobro usmerjeni, usklajeni s ciljem financiranja evropskih javnih dobrin in prednostno obravnavali jasno opredeljene strateške izzive, gospodarsko vzdržnost in konkurenčnost; poziva, naj se zagotovi, da bodo vsi prihodnji instrumenti zasnovani za merjenje ne le vhodnih ali kratkoročnih izložkov in napredka, temveč tudi rezultatov v smislu dolgoročnih učinkov, podprtih z rezultati;

69. ugotavlja, da je po mnenju Računskega sodišča bistveno, da se prihodnji na smotrnosti temelječi instrumenti ne bodo oblikovali in izvajali na način, ki bi zmanjševal odgovornost, predvsem pa da se v državah članicah vzpostavijo ustrezni kontrolni sistemi, ki jih mora Komisija pred začetkom izvajanja pregledati; ugotavlja, da bi bilo treba v okviru tega določiti minimalne zahteve za nadzor držav članic in preglede Komisije;

70. poziva Komisijo, naj izvede neodvisno oceno in poroča o učinku mehanizma za okrevanje in odpornost na zasebne naložbe na skupni ravni EU, zlasti o njegovem morebitnem učinku izrivanja na zasebne naložbe in njegovih determinantah; poleg tega poziva Komisijo k objektivni in jasni analizi glede tega, kako izvajanje reform in naložb v okviru nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost vpliva na gospodarstva posameznih držav članic, s posebnim poudarkom na pametni, trajnostni in vključujoči rasti; poziva Komisijo, naj upošteva izkušnje, pridobljene pri teh analizah in ugotovitvah Računskega sodišča o dosedanjem izvajanju mehanizma za okrevanje in odpornost, pri pripravi svojih predlogov za naslednje načrtovalno obdobje;

71. poudarja, da bi morale biti vse naložbe in reforme, ki jih financira EU, usklajene in skladne s strateškim načrtovanjem na nacionalni ravni ter osredotočene na projekte z jasno evropsko dodano vrednostjo; poudarja, da je treba določiti cilj porabe za čezmejne in večdržavne naložbe; poziva Komisijo, naj oblikuje verodostojno metodologijo za oceno čezmejne in večdržavne razsežnosti projektov, ki jih financira EU;

72. poudarja, da so smiselni socialni in teritorialni dialogi, organizirani ob upoštevanju nacionalnega pravnega okvira, v katere so v veliki meri vključeni lokalni in regionalni organi, socialni partnerji, organizacije civilne družbe in nacionalni parlamenti, bistvenega pomena za zagotovitev nacionalne odgovornosti, uspešnega izvajanja in demokratične odgovornosti; izraža zaskrbljenost zaradi nezadostnega vključevanja vseh zadevnih deležnikov v izvajanje in nadzor pobud, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost; poudarja, da regije in mestni sveti ne morejo biti še naprej zgolj naslovniki že sprejetih odločitev, ne da bi sodelovali pri oblikovanju in dopolnjevanju reform in naložb, ki bi resnično preoblikovale njihova območja;

73. zato meni, da je nujno sprejeti prilagojene strategije, s katerimi se priznava kulturna raznolikost različnih regij ter krepi njihova ekonomska in socialna kohezija, namesto da bi uporabili usklajen ali enoten pristop, ki bi lahko škodoval manj razvitim regijam; zato poziva, naj se dialogi z deležniki okrepijo in pogosteje uporabljajo, saj bi lahko bili vir navdiha za prihodnje pobude in mehanizme v EU in njenih državah članicah;

74. poudarja zahtevo iz uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost, da je treba javno objaviti informacije o projektih, ki se financirajo s sredstvi EU, da se zagotovi vključenost evropskih državljanov;

75. poudarja, da so bila srečanja dialoga o okrevanju in odpornosti pomembno orodje za povečanje preglednosti in odgovornosti, ki sta bistveni za optimalno izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost;

76. ponovno poudarja, da so potrebna nadaljnja prizadevanja za izboljšanje preglednosti in sledljivosti uporabe sredstev EU; poudarja, da je treba zagotoviti, da so na voljo podatki, ki so pomembni za merjenje uspešnosti, ter da so informacije o uspešnosti predstavljene na boljši in preglednejši način; poudarja, da bi bilo treba izboljšati mehanizem za povratne informacije med informacijami o uspešnosti ter zasnovo in prilagoditvijo programa;

77. meni, da bi se lahko mehanizem za okrevanje in odpornost hitreje izvajal, če bi v sklopu vseh vključenih regij in organov, zlasti na nacionalni ravni, obstajalo boljše usposabljanje in če bi se njihove zmogljivosti bolje krepile, kar bi organom izvajanja tudi omogočilo, da bi se bolje prilagodili njegovemu konceptu, ki temelji na uspešnosti; meni, da bi lahko Komisija državam članicam v fazi načrtovanja bolj pomagala in že prej podala smernice za izvajanje, zlasti da bi okrepila njihove revizijske in kontrolne sisteme ter čezmejno razsežnost mehanizma za okrevanje in odpornost;

78. poudarja, kako pomembno je zmanjšati tveganje dvojnega financiranja; predlaga, naj se uvede integriran in interoperabilen sistem informacijske tehnologije in podatkovnega rudarjenja ter naj se razvijejo jasni standardi za nabore podatkov, ki naj bi se uporabljali v vseh državah članicah, da bi bilo mogoče celovito in avtomatizirano slediti odhodkom; poziva k izboljšanim mehanizmom usklajevanja, ki bi določali jasno odgovornost med organi, vključenimi v izvajanje različnih programov EU in nacionalnih programov, ne bi povzročali nepotrebne birokratske zapletenosti in zagotavljali učinkovito dodeljevanje sredstev; spodbuja vključevanje napredne podatkovne analitike in orodij umetne inteligence, da bi se izboljšali spremljanje in ocenjevanje uspešnosti ter poročanje o njej, zmanjšala količina ročnega dela in racionalizirali postopki poročanja; poudarja, da bo ta napredek mogoč le, če bo zagotovljena tudi operativna podpora za digitalizacijo uprav;

79. odločno poziva Komisijo in države članice, naj poskrbijo, da bodo vse vrste financiranja EU, financiranja, ki ni povezano s stroški, ali financiranja, ki temelji na uspešnosti, skladne s pravili EU in nacionalnimi pravili, s čimer se nazadnje zaščitijo finančni interesi EU; ponovno poudarja, da so Komisije in države članice odgovorne za zakonitost in pravilnost financiranja EU ter spoštovanje načel dobrega finančnega poslovodenja;

80. meni, da bi bilo treba vlogo Parlamenta pri spremljanju mehanizma za okrevanje in odpornost še okrepiti;

81. poziva, naj imajo prihodnji instrumenti, ki temeljijo na uspešnosti, enotno revizijsko sled, da bo proračunske prispevke mogoče povezati s financiranimi projekti; poudarja, da so potrebne revizije na ravni projektov, da bi se zmanjšalo tveganje izgube ugleda v širši javnosti in olajšala izterjava sredstev v primeru razveljavitve ukrepov; poudarja, da je treba zmanjšati upravna ozka grla in upravno breme;

82. poziva, naj se v morebitnih prihodnjih programih, ki bodo temeljili na uspešnosti, mejniki in cilji jasneje povežejo z dejanskim izvajanjem projektov; poudarja, da je treba zmanjšati časovni zamik med izpolnjevanjem mejnikov in izvajanjem projektov;

83. ponovno poziva, naj se za lažje izvajanje revizij in demokratičnega nadzora vzpostavi odprta platforma, ki bo vsebovala podatke o vseh projektih, končnih prejemnikih in porazdelitvi sredstev po regijah;

84. poudarja, da bi bilo treba pri vseh morebitnih prihodnjih proračunskih odločitvah o zadolževanju EU spoštovati načelo enotnosti proračuna in vlogo Evropskega parlamenta kot veje proračunskega organa; opozarja na tveganje, da bi lahko – med drugim zaradi nihanja obrestnih mer – pri odplačilu dolga prišlo do prekoračitve odobrenih stroškov; meni, da je treba že od samega začetka zagotoviti zadostna sredstva za kritje teh stroškov, ne da bi se zaradi tega posegalo v sredstva drugih programov ali političnih prednostnih nalog;

85. poziva Komisijo in države članice, naj natančno ocenijo instrumente in orodja, kot je mehanizem za okrevanje in odpornost, in se učijo iz njih, da bi čim bolj povečali učinkovitost in učinek financiranja, naložb in reform EU, racionalizirali cilje politike, izboljšali sodelovanje institucij in deležnikov na nacionalni in evropski ravni ter povečali nacionalno odgovornost;

86. je seznanjen z namero Komisije, da bo pri pripravi predlogov za programe financiranja EU po letu 2027, ki naj bi bili pripravljeni še letos, izhajala iz izkušenj, pridobljenih v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost; priznava, da bo neodvisna naknadna ocena izvedena prepozno, da bi lahko bila upoštevana v postopku pred naslednjim programskim obdobjem, a pričakuje, da bodo Komisija in sozakonodajalca ustrezno upoštevali spoznanja, pridobljena v zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost, in priporočila ustreznih

deležnikov, zlasti lokalnih in regionalnih organov, organizacij civilne družbe in socialnih partnerjev; meni, da mora EU pri načrtovanju prihodnje gospodarske odpornosti dodatno mobilizirati zasebne naložbe, izboljšati kapitalske trge ter zagotoviti fiskalno odgovorno in strateško usmerjeno javno porabo, da bi EU postala odpornejša in bolj suverena v vedno bolj konfliktnih geopolitičnih razmerah;

°

° °

87. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.